

Anno 1977

**Pie Kritušajiem eņģeļiem – Kultūras dienas Melburnā –
Nedaudz vārdos – Es caur savu objektīvu ņemu dabu –
beigtu, dzīvu...**

Mācītāja J. Šmita (vidū, ar ziediem rokās) sagaidīšana Sidnejas lidostā 1977. gada 23. septembrī. No okupētās Latvijas izlaistais represētais māc. Šmits apmeklē Austrāliju 1977. gada septembrī, to starpā arī Sidneju, uzstājoties ar referātu un nododot personīgu liecību Austrālijas parlamenta Cilvēku tiesību komitejai par apstākļiem Latvijā un Padomju Savienības cietumos un soda nometnēs.

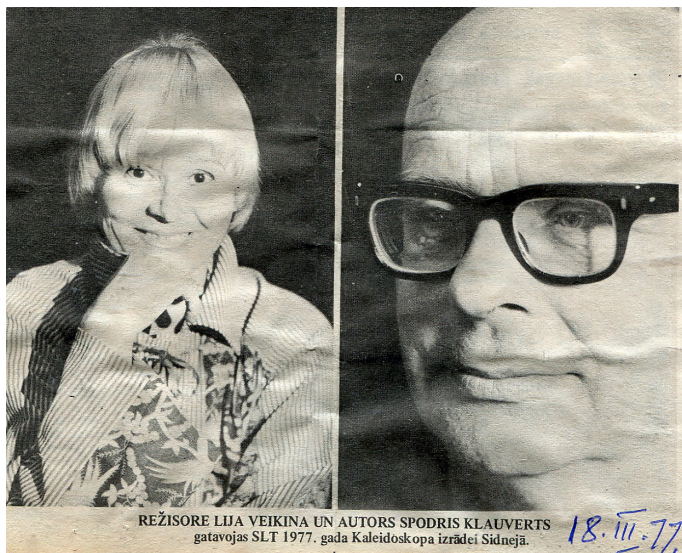
Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

PIE KRITUŠAJIEM ENĢEĻIEM

Sākam sezonu ar Sp. Klauverta rēviju *Kaleidoskops* 1977. Recenzente A. Ploriņa par mums cita starpā raksta:

Krāsa raksturoja ainu par Atbrīvoto sievieti. Krāsa iezīmējās L. Veikinas un U. Siliņa izteiksmē un žestos, viņiem veikli kariķējot ekstrēmi pretējās lomās nonākušos vīrieti un sievieti. Absurdo situāciju vizuāli akcentēja viņai – spilgti oranža ogļraču ķivere, viņam oranžs priekšauts un galvas lakatiņš. Iespaidis lielisks, publikas atsaucība silta.

Nākošajā Kaleidoskopa pagriezienā pavērās satīra par laimes izpratni dažādās tautās. No tās labā priekšnesuma dēļ visvairāk aplaimoja U. Siliņa tēlotā laimes izpratne aiz dzelzs priekškara. Pēdējais skečs bija pavisam interesanti inscinēts, vizuāli uzburot proletāriešu ģimenes idilli ar visu ģimenes sagrupējumu kā fotogrāfijā. Tas radīja nemainības un pastāvības illūziju, kas pēkšņi sabruka,

Izgriezums no laikraksta *Austrālijas Latvietis*, 18.03.1977..

čekistam daudzot pie durvīm. Efekts bija lielisks. Asā ironijā iezīmējot padomju pilsoņu laimes izjūtu, kad tam atklājas, ka čekas meklētais ir kāds cits. (Ploriņa A. Kaleidoskops. AL, 1977. g. aprīlis)

Vēl uzteikti L. Zemgale, A. Apele, J. Ķauķis, R. Ošiņa, K. Gulbergs, P. Bernhards un dekorators V. Aleidzāns. Ansambli piedalās 34 cilvēki!

Par Spodri A. Zariņš raksta: *Viņa mikroskopiskā saredzēšana dažai labai lietai norāva segu un to parādīja visā kailumā.* (Zariņš A. Treji Vārti, 1990. g., Nr. 137)

Es viņa tēmu par atbrīvoto sievieti aizņēmos un pārstrādāju. Manā versijā darbojās arī *tētiņš*, kas atbraucis pie dēla ciemos.

Pēc ilgāka laika es atkal piedalos 17. TF, šoreiz Adelaidē. Spēlējam N. Kovarda *Kritušos enģeļus*, galvenais smagums gulstās uz dāmām L. Veikinu un V. Līci, mēs ar Egilu Ķipsti esam tikai tādi piespēlētāji, sevišķi maza lomiņa ir Egilam.

Vēl piedalās ALT ar E. Aistara lugu *Goda diena*, G. Klausa režijā, un mājas tēvi/mātes ar A. Eglīša komēdiju *Galma gleznotājs*, režisors M. Bumbieris.

Par mums Adelaides recenzente L. Kukure raksta:

(...) Sidnejiešu izrādi adelaidieši ļoti gaidīja un tai bija arī visvairāk apmeklētāju (330). SLT nepievīla. Skatuvē bija elegance. Tā latviešiem dažkārt nepadodas. (...) Elegance dāmu tērpos, kustībās, gaume telpas iekārtojumā, visā tēlojumā. Laimīgā Sidneja, kurai tādas aktrises! Lija Veikina Jūlijas lomā un Valda Līce-Džēna, abas saņēma žūrijas komisijas atzinības balvas, kam neviens nevarētu nepieņemt. Tikpat labi balvas varētu dabūt Vita Kristovska Jasmīnas lomā, Uldis Siliņš (Frederiks), Jānis Ķauķis (Viljams) un Egils Ķipste (Moriss), ja tikai būtu vēl kāds, kas dotu. Morisa loma bija tik maza, ka ir gluži nepiedodami, ka laba aktiera varēšana tā jāiznieko.

Režiju vadīja Imants Sveilis, dekorators – Arnis Budļevskis un gaismu meistars Richards Štubis (...) (Kukure L. Festivāls ar trim izrādēm. AL, 1977. g. jūlijs)

Apbalvojumi: I. Niča balvu saņēma adelaidietis J. Nīts.

Paijas:

Labākā galvenā loma:

vīriešiem – G. Klausam (ALT)

sievietēm – L. Veikina (SLT)

Labākā palīgloka:

vīriešiem – G. Graudam (ALT) un V. Graudiņam (ALTA)

sievietēm – V. Līcei (SLT) un Z. Liepai (ALT)

Labākā režija – I. Sveilim (SLT), kas saņēma arī čeku par \$100 *Kritušo enģeļu* ansamblim.

L. Kukure vēl piemetina, ka pašās beigās žūrijas locekļus apbalvoja ar resnu

striķi karātavu cilpām, bet U. Siliņu kā lielāko cietēju (viņš nebija saņēmis nevienu balvu) ar speciālu balvu.

Kas tā bija? Nav ne jausmas.

P. Šafera luga *Piecu pirkstu vingrinājums*, M. Ansules tulkojumā, bija pirmā J. Ķauķa režija. Dekorators J. Svilāns. Kaut arī jaunais režisors nav gribējis vai nespējis saprast visas Egila Ķipstes (Klaiva Haringtona) lomas aspektus, A. Ploriņa savā recenzijā atzīst, ka *neraugoties uz trūkumiem, izrādī gribas uzskatīt par izdevušos. (...) L. Veikina sniedza pārlicināšu L. Haringtones tēlu. (...) U. Siliņš Stenlija lomā iekaroja publikas simpātijas jau ar pirmo soli uz skatuves. (...) grūtajā lomā Egils Ķipste (Klaivs Haringtons) ļoti sekmīgi apliecināja savu talantu.* (Ploriņa A. *Piecu pirkstu vingrinājums*. AL, 1977. g. oktobris)

Vēl uzteikta talantīga Margarieta Kagaine, kas, diemžēl, skatuves gaitas neturpināja.

KULTŪRAS DIENĀS MELBURNĀ

1977. gada decembra beigas. Deg *Zilie kalni*. Sidnejas debesis vairs nav zilas, bet brūnas.

Braucam uz KD Melburnā. Es vedu Valdi Zepu (*Ķēves dēla* autors) ar sievu Betiju (amerikāniete, bet runā latviski) un Dr. Valteru Nollendorfu. Viņi visi ir pirmoreiz Austrālijā. Vēlu vakarā iebraucam Dandenongā, Zemīšu mājas pagalmā.

Šajās KD ir daudz ārzemju viesu – nākamais 1. Pasaules brīvo latviešu apvienības (PBLA) dziesmu svētku organizētājs Jānis Muchks, esejists Pāvils Johansons no Zviedrijas, rakstniece Indra Gubiņa no Kanādas u.c.

Es piedalos *Raibajā pēcpusdienā*. M. Biezaite savā KD grāmatā par sarīkojumu raksta:

Raibā pēcpusdiena nu jau bija kļuvusi par neatņemamu sastāvdaļu KD sarīkojumu virknē. 27. KD Melburnā bija piesaistījuši abus lielos Austrālijas latviešu “meistarkomediāntus” – kā viņus nosauca Māra Kalniete – Uldi Siliņu un Juri Zemīti, kas ir labākā reklāma jautra rakstura sarīkojumam. Par galveno teksta autoru varam droši uzskatīt U. Siliņu, bet savu roku pielicis bija arī J. Zemītis un citi.

Savā rakstā par šo pēcpusdienu M. Kalniete raksturo mani un Zemīti kā izpildītājus.

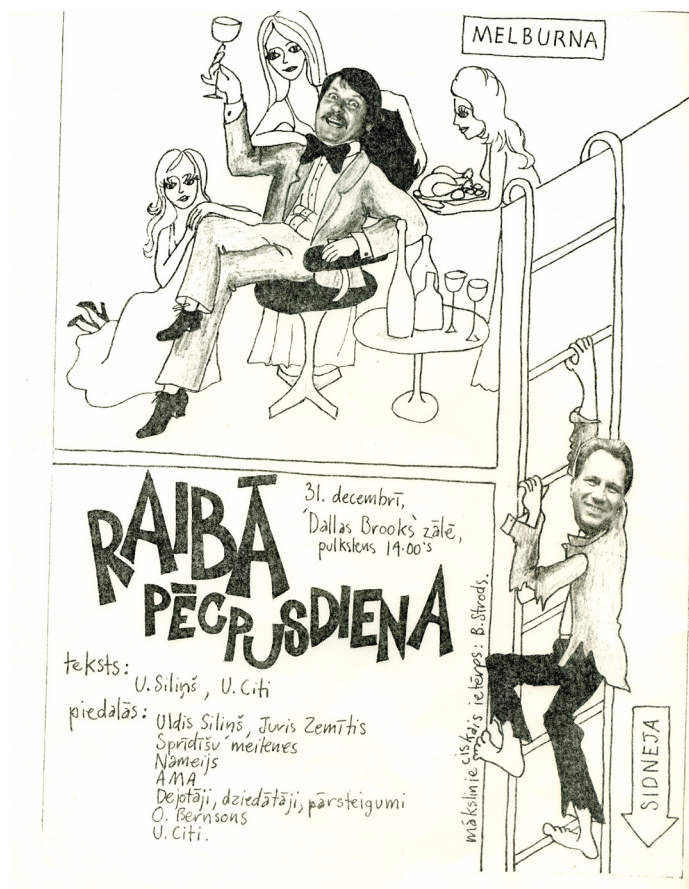
Zemīša stiprums ir galīgi absurda, neloģiska teksta ļoti dabīgs un loģisks sniegums, tā kā viņa labākie momenti rodas vienmēr, kad jādod publikai kaut kādi apraksti, paskaidrojumi un pārdomas.

Siliņš galvenokārt ir aktieris, kas īsti parādījās ar lielu drāmatismu un dziļām

emocijām izpildītajā “Ak, dzimtenīt”, romantiskajā “Atceries septembra dienu” melodijā. Viņi abi izpildīja pāris skices. Publikai tās patīk. Bez abiem minētajiem Raibajā pēcpusdienā piedalījās tik liels skaits izpildītāju, kāds nekad šajā sarīkojumā nebija redzēts. Galvenie darītāji bija jaunieši (...) Varētu priekšnesumus rūpīgāk izsijāt, lai tie būtu iespējami vienādā kvalitātē. (Kalniete M. AL, 1978. g.)

AL par to pašu sarīkojumu lasāms:

Visvairāk smieklu un jautrības bija priekšpēdējā KD sarīkojumā – Raibajā pēcpusdienā. Melburnietis J. Zemītis un U. Siliņš bija savirkņējuši raitu priekšnesumu virkni gan pašu, gan pazīstamu un vēl nepazītu (...) izpildījumā. Gandrīz

Raibās pēcpusdienas programma. (Zīm. B. Stroda)
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

neapturamu smieklu šaltis, piemēram, izraisīja latviešu radio raidījuma kariķējums ar "Kuzņecovs un brālis" desu firmas komercsludinājumiem. (I.V. Raibais vakars, balle. AL, 1978. g. janvāris)

Cik atceros, tad tie skanēja tā:

Kvartets:

*Lielas desas, mazas desas,
Tievas desas, resnas desas.
Teļu galvas, cūku ķesas,
Malta gaļa, salta gaļa,
Aitu nieres, cūku pieres
Gan ar sāli, gan bez sāli
Ražo Kuzņecovs ar brāli.*

Spīkers (aizgrābtā balsī): Ak, tas Kuzņecovs...

Kvartets:

*Desu laukā kolosāli
Ražo Kuzņecovs ar brāli!
Kuzņecovs!*

Spīkers: Ak, tas Kuzņecovs!

*Tikai ļaudis mentāli
Neēd kontinentāli.*

Gāja diezgan lustīgi. Porkčops un sīpolklops pusstundā es biju intervētājs-spīkers un Zemītis bija iebāzts brunčos un spēlēja Krizdoles kundzi, kas visu raidījumu salaiž absolūtā grīstē, jo ārstējas, dzerdama *klepu* zāles, līdz kamēr ir galīgi pilnā.

Vēl saglabājušies daži pieteikumi:

Teic šamajam stingri šamā:

Nāc klausies, kā koncertē AMA!

Šīs atteic: Te ir kas falši,

Ne tie tvisti, rumbas, ne valši!

Un šos tik lamā un lamā un lamā.

(AMA – dziedoņu grupa no Adelaides)

Teic šamā: Paklausies, šamais,

Kas īsti ir Sidnejas Namejs?

Šīs atcērt: Neesi glupa,

*Namejs ir dziedoņu trupa.
To zina pat pēdējais babajs.*

(“Namejs” – Sidnejas jauniešu vokālais ansamblis, I. Līča vadībā)

*Tiek zālē prasīts un brīnīts:
Kam šovakar nedzied Sprīdīt's?
Bet tāda nu reiz ir tā lieta,
Dzied “Lienītes” Sprīdīša vietā,
Un tur nav ko pelt vai ko smīnēt.*

(“Lienītes” – Melburnas meiteņu ansamblis)

Un kur tad mana dzimtenīte!

*No dienām senām, no dievturu laikiem,
Kad Gaismas pils kāpa caur dūmiem un tvaikiem.
Mūsu sentēvi prata bez māņiem un viltiem
Izdzīt ļergu no rudzu miltiem.
Zem Rānavas ozoliem, kā jūs to zināt,
Jau letiņš ko brūvē, viņš māc iztecināt.
Kam vēl tāda cieņa bij, ja atļauts man jautāt,
Kā dzimtenītei latvju tautā.
Kur no vienas vienīgas šļukas
Cilvēks grib lidot pa gaisu kā štukas,
Ak, dzimtenīt...*

*Reiz UNRRA's laikos, reiz DP dienās.
Kad baraka pils bij un bikses tik vienas,
Tad atkal no rudzu miltu maisa
Debešķīgs aromāts kāpa gaisā.
Pile pa pilei līdz varenā straumē
Plūda nacionāls produkts – mūsu spēks, mūsu laime.
No miltiem brūvēta, izcaurulēm dzīta
Kā dzintars, kā raspiliens ziedā no rīta.
Lai ar cik slikti, lai ar cik grūti –
Viens malciņš un dīpīts griež briesmām krūti.
Ak, dzimtenīt...*

*Šīs dienas dzēriens ir viskijs un brendijs,
Vai Martini glāzi tur rokās dendijs.
Kaut technologists tika nolikts un lamāts,
Viņš tomēr bij tautas esmes pamats.*

*Lai stāstam jaunai, visjaunākai audzei,
Kas mūsu tautu vētrās saudzēj,
Lai vērpjam stāstus par Gaismas pili,
Par Kurzemes kalniem, kas zaigo tik zili.
Kas turēj' pie dzīvības letiņu cilti?
Bij ticība, cerība, bet pamatā – milti!
Ak, dzimtenīt...*

Vēl uzstājamies Noslēguma ballē. Tā ir muļķība aicināt ar runāšanām uzstāties ballēs. Ir neiespējami noturēt ļaužu uzmanību tik lielā telpā, kas turklāt nemaz nav ieinteresēti klausīties. Labi, ka mums tā *darīšana* bija īsa.

Otrā rītā zvana telefons. Jānis Muchks. Aicina mani uzstāties PBLA dziesmu svētkos Gotlandē.

NEDAUDZ VĀRDOS

* Vienības draudzes koris, dibināts 1965. gada 24. martā, līdz 1977. gada augustam M. Siliņa vadībā notur 177 mēģinājumus. Uzstājies 46 reizes. Nodziedātas 84 dziesmas. Kora repertuārā 39 dziesmas.

* 1977. gadā mēs zaudējam mācītāju Pēteri Laiviņu (1904–1977) un īslaicīgo dekoratoru, 46 gadus veco Gunāru Atgāzi. P. Laiviņš Sidnejas sabiedrībai ir smags zaudējums.

* Miris baletdejojājs A. Fibigs (1903–1977).

* Portlandes *Dzintars* viesojas Sidnejā. *Dzintars* ir jauniešu vokālais ansamblis, ko dibinājis Dr. A. Ritmanis. Ansamblī dzied un muzicē 6 jaunieši. Vecākā Ritmaņa meita Brigita – pianiste un Portlandes kora diriģente – ir pavadītāja, otra meita – Lolita, komponiste, vokāliste.

Viens no dziedoņiem ir Brigītas vīrs, amerikānis, A. Livermors, runā latviski. Pārējie dziedoņi: I. Damberga, A. Zommerā, L. Zommerā, M. Zommerā, L. Raņķe, M. Rubenis un A. Saukants. Vadītāji A. un M. Ritmaņi. Līdzbraucēji – B. un J. Zommeri un A. Osvalds. Ansamblis ir ieradies koncertturnejā Austrālijas lielākajos latviešu centriem.

Iekšzemes transportam ir noīrēts minibusiņš. Šoferis ir mans sābris Juris Zemītis, kas noliceis attiecīgo eksāmenu, un bruņojies ar speciālu braucēja atļauju, pāris nedēļu atvaļinājumu un jaunpirktu, iespaidīgu šofera cepuri.

Par mūsu pirmo tikšanos ar *Dzintaru* AL rakstīts:

Raibais tuvināšanās vakars, ko sidnejieši rīkoja Dzintaru sagaidot, piektdienas 17. jūnija vakarā latviešu nama “L” zālē, izvērtās par plašu sarīkojumu. Jau nedēļu

Portlandes *Dzintars*. No kr. – L. Ritmane, A. Zommerā, A. Livermors, M. Rubenis, A. Saukants, L. Zommerā, I. Damberga. Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

iepriekš varēja secināt, ka apmeklētājus nevarēs sasēdināt nelielajā telpā, tādēļ sarīkojumu pārcēla uz lielo zāli. Tā izrādījās gudra rīcība, jo ap 250 apmeklētāju tik tiko bija iespējams sasēdināt pie galdiem, kas aizņēma visu zāli, atstājot šauras ejas pa kurām pienest kūkas, kafiju un stiprākus padzērienus no Jautrā Pāra meiteņu un palīdzu apkalpotas bufetes zāles galā.

Tuvināšanas vakara sākotnējais nolūks bija 16 dzintariešiem parādīt, ko spēj Sidnejas latviešu jaunieši. Kādam ienāca prātā izmantot arī Jura Zemīša atrašanos Sidnejā (viņš bija atbraucis Dzintaram pretī ar autobusu, uzņemoties ansambļa tālāko transportu uz Kanberu, Melburnu un Adelaidi). Tā nu Juris Zemītis, kopā ar Uldi Siliņu gādāja nevien par smieklu gaņģa atvēršanu, bet “sašuva” arī atsevišķos vakara priekšnesumus. To bija daudz, jo arī dzintarieši izrādījās priecīgi dziedātāji un SLT aktieri atsaucīgi skeču spēlētāji. Kopā ar starpbrīžiem Raibais vakars ieilga stunda trīs.

Pirmais dziedāja Sidnejas latviešu jauktā kora meiteņu ansamblis. Dzintariešu priekam viņas bija samācījušās 3 jaunas dziesmas. Tas priecināja arī sidnejiešus, sevišķi tādēļ, ka meiteņu sadziedāšanās un priekšnesums progresē ar katru jaunu uzstāšanos.

Dzintars vakarā dziedāja 7 raibas dziesmas, vienu arī anglicki. Tās, kā paraugi, reprezentēja visu plašo, ap 50 dziesmu lielo dzintara repertuāru – patriotismu, mīlestību un humoru. Klausītāji nerimās, līdz dabūja arī piedevas.

Par vakara “naglu” izvērtās ilgi nedzirdētā Laikmeta uzstāšanās. Klausītājus satrauca arī U. Siliņa paziņojums, ka tagadējā sastāvā Laikmets dzied pēdējo reizi,

un iespējams, ka ansamblis vispār beigs eksistēt. Ar 6 dziesmām nepietika, sekoja atkārtojumi un piedevas. Beigās dzintarieši, kājās piecēlušies, aplaudēja un kori sauca: "Brauciet uz Ameriku..." Beigās 4 Jautrā pāra un SLT vīri nodejoja "Gulbju ezeru". (Zariņš A. Nepiedzīvots svētku sarīkojums. AL, 1977. g. jūnijs)

* Sidnejas latviešu radio raidījumi sāk otro darbības gadu.

* Kanberas skolas audzēkņi viesojas Sidnejā ar manu lugu *Karalis Kartupelis*.

* Zviedrijā iznācis mans humoristisko ģusuzvedumu jeb skeču krājums *Letiņi nezudīs, Memento* apgādā. Krājumā septiņi skeči un tas tapis ar Viļņa Zaļkalna labvēlību un gādību.

ES CAUR SAVU OBJEKTĪVU ŅEMU DABU – BEIGTU, DZĪVU...

LR proklamēšanas dienai veltītā pieņemšanā Sidnejā 1977. gada 25. novembrī. No kr. – A. Bičevskis, Laima Bērziņa, S. McMahon, V. Koškins. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

LR proklamēšanas dienai veltītā pieņemšanā Sidnejā 1977. gada 25. novembrī. No kr. – austrāliešu politiķi Sems Sibra (*Sam Sibra*), Maikls MekKellers (Michael McKeller, Austrālijas valdības Imigrācijas un etnisko lietu ministrs no Liberāļu partijas), Guntis Bērziņš un Astrīda Šica. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

SLB pamatskolas eglīte Sidnejā 1977. g. decembrī.

2. un 3. klases korīti diriģē skolotāja Laima Bērziņa. No kr. 1. r. – Daina Niedra, Ina Grīnberga, Ingrīda Tuktēna, Tamāra Trankele, Amanda Ruņģe, Inga Aizstraute, Anita Ozola. 2. r. – Kurts Vēgners, Valdis Bērziņš, Iveta Birze, Inga Šeibele, Ingrīda Buša, Līga Salduma, Kristīne Ernšteina, Amanda McKenzie, Markus Zariņš, Pēteris Dalinš. 3. r. – Edgars Freimanis, Pēteris Bērziņš, Gary Senkevics, Ivars Lācis, Roberts Birze, Richards Zvirbulis, Roberts Kalde, Arnolds Vilkins (aizsegts).

Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.